

ČESKÁ REPUBLIKA, organizační složka státu

Státní rostlinolékařská správa

Těšnov 17, 117 05, Praha 1

tel: 235 010 302, fax: 235 010 363

e-mail: sekretariat@srs.cz

Čj.: SRS 028627/2013

V Praze dne 20. 5. 2013

Důvodová zpráva k nařízení Státní rostlinolékařské správy o mimořádných rostlinolékařských opatřeních proti šíření hád'átka borovicového (*Bursaphelenchus xylophilus*) č.j. SRS 028610/2013, ze dne 20. 5. 2013

Hád'átka borovicové (*Bursaphelenchus xylophilus*), dále jen „hád'átko“, je škodlivý organismus podle § 7 odst. 1 písm. a) zákona č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“), a § 3 odst. 1. písm. b) vyhlášky č. 215/2008 Sb., o opatřeních proti zavlékání a rozšiřování škodlivých organismů rostlin a rostlinných produktů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška“), jehož zavlékání na území EU a rozšiřování na tomto území je zakázáno, pokud se vyskytuje na rostlinách rodu *Abies*, *Cedrus*, *Larix*, *Picea*, *Pinus*, *Pseudotsuga* a *Tsuga*, jiných než plody a osivo, a na dřevě jehličnanů (*Coniferales*), původem z neevropských zemí (příloha č. 2, část A, oddíl I vyhlášky). Přenašeči hád'átka jsou tesaříci (kozlíčci) rodu *Monochamus*, jehož neevropské druhy jsou rovněž zařazeny do seznamu regulovaných škodlivých organismů (příloha č. 1, část A, oddíl I vyhlášky).

Původní oblastí výskytu tohoto škůdce jehličnanů, zejména borovic, je Severní Amerika (USA, Kanada). Odtud bylo hád'átko zavlečeno do Asie a v roce 1999 byl výskyt hád'átka zjištěn v Portugalsku, kde přes rozsáhlá eradikační opatření došlo k jeho rozšíření a usídlení.

Evropská komise od roku 2001 opakovaně formou rozhodnutí Komise stanovovala Portugalsku opatření proti šíření hád'átka a ostatním členským státům dočasná doplňující opatření proti zavlékání hád'átka z vymezených území v Portugalsku. Zjištění ohnisek výskytu hád'átka ve Španělsku a opakující se případy, kdy jiné členské státy zadržely dřevo borovice, dřevěný obalový materiál a kůru napadené hád'átkem v dodávkách z Portugalska, ukazují, že riziko možného dalšího šíření tohoto škodlivého organismu ze zamořených území v EU je vysoké. Hospodářský, environmentální a sociální dopad rozšíření hád'átka v EU by byl nepříjemně velký.

Proto Evropská komise rozšířila oblast působnosti opatření týkajících se hád'átka na všechny členské státy EU a vydala prováděcí rozhodnutí Komise 2012/535/EU ze dne 26. září 2012, o mimořádných opatřeních proti šíření hád'átka *Bursaphelenchus xylophilus* (Steiner et Buhrer) Nickle *et al.* (hád'átka borovicového) na území Unie. Tento předpis ruší předcházející rozhodnutí Komise 2006/133/ES, ve znění pozdějších předpisů. Nové prováděcí rozhodnutí reaguje na skutečnost, že dosavadní opatření v boji proti hád'átku nesplnila svůj účel, nevedla k eradikaci hád'átka v Portugalsku, ani nezastavila jeho šíření, ačkoliv náklady na tato opatření dosahují každoročně milionů EUR. Je tedy nezbytné, v souladu s prováděcím rozhodnutím Komise 2012/535/EU, přijmout odpovídající mimořádná rostlinolékařská opatření proti zavlékání hád'átka na území České republiky z vymezených území v EU, v nichž je výskyt hád'átka znám, a – v případě potvrzení výskytu hád'átka na území ČR –

k eradikaci ohnisek výskytu háďátka na území ČR a proti rozšiřování háďátka z vymezených území v ČR.

Popis háďátka borovicového (*Bursaphelenchus xylophilus*), příznaky napadení hostitelských rostlin a možnosti šíření

Háďátko borovicové je necelý milimetr dlouhý bezobratlý živočich červovitého tvaru, který žije ve dřevě borovic, případně i dalších jehličnanů. Prvním příznakem napadení stromu háďátkem je pokles produkce pryskyřice. Transpirace v jehlicích klesá a později ustává úplně. Je omezen transport vody a brzy se dostavují první vnější příznaky, jako jsou žloutnutí a vadnutí jehlic, které vedou až k úplnému odumření stromu. Vadnutí se může zpočátku objevit jen na jedné větvi (tzv. „praporec“), poté postupně zachvátí celou korunu stromu. Podle pozorování v Portugalsku stromy napadené háďátkem zpravidla odumírají během jediné sezóny. Přenašeči háďátka, tesařici rodu *Monochamus*, umožňují jeho šíření v nových oblastech, kam je háďátko zavlekováno dopravou napadených náchylných rostlin, náchylného dřeva (včetně dřevěného obalového materiálu) a náchylné kůry. Brouci rodu *Monochamus* napadají zejména poražené nebo oslabené stromy. Jejich larvy vytvářejí široké požerky v bělovém dřevě pod kůrou a oválné chodby ve dřevě.

Rizikovým materiálem z hlediska možnosti zavlečení háďátka do České republiky jsou náchylné rostliny jehličnanů a nezpracované i zpracované dřevo jehličnanů, včetně dřevěného obalového materiálu, dodávané z vymezených území v EU, v nichž je znám výskyt háďátka.

Aktualizovaný seznam vymezených území v EU, v nichž je znám výskyt háďátka, je zveřejňován na webových stránkách SRS.

Bc. Zdeněk Mach
ředitel Státní rostlinolékařské správy